

13.6.2024

Kainuun ELY-keskus
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi

KAJDno-2024-719

viite: KAIELY/369/2024

Lausunto Elementis Minerals B.V. Branch Finland Sotkamon kaivos- ja tehdasalueen kaivannaisjätteiden ja vesienhallinta -hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on pyytänyt Kainuun Museolta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (253/2017) mukaista lausuntoa Elementis Mineralsin YVA-ohjelmasta. Hankkeen tarkoituksena on tarkastella Sotkamon tehdas- ja kaivosalueen kaivannaisjätteille, sivukivelle ja rikastushiekalle uusia läjitysalueita nykyisten läjitysalueiden kapasiteetin täyttyessä sekä tehostaa vesienkäsittelyä.

Vaihtoehdossa VE0 toiminta päättyy noin vuonna 2035. Sivukiven läjitys tehdään Lahnaslammen avolouhokseen nykyisen luvan mukaisesti. Papinlammen rikastushiekka-altaalle haetaan lupaa yhdelle korotukselle, tasoon +190 m. Vesienhallinta pysyy ennallaan, samoin kaivospiirin pinta-ala.

Vaihtoehdossa VE1 toiminta jatkuu noin 20 vuoden ajan vuosina 2030–2049. Nykyiselle sivukivialueelle tehdään korotus, +240 m, sekä laajennus 12 ha. Rikastushiekka läjitetään Lahnaslammen avolouhokseen Papinlammen rikastushiekka-altaan täyttyttyä. Vesienkäsittelyä parannetaan, purkuvesistölle esitetään vaihtoehtoja. Kaivospiirin pinta-ala säilyy ennallaan.

Vaihtoehdossa VE2 toiminta jatkuu noin 20 vuoden ajan vuosina 2030–2049. Rakennetaan kaksi uutta sivukivialuetta. Rakennetaan uusi rikastushiekka-allas Papinlammen lounaispuolelle. Vesienkäsittelyä parannetaan, purkuvesistölle esitetään vaihtoehtoja. Kaivospiirin pinta-ala laajenee noin 95 ha.

Lisäksi vaihtoehdoissa VE1 ja VE2 tarkastellaan vesienkäsittelyn parantamista etenkin sulfaatin poistamiseksi sekä Jormasjokea ja Nuasjärveä vaihtoehtoisina purkuvesistöinä nykyiselle Lahnasjoelle.

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

Hankealueella ei sijaitse valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita tai maisemia. Hankealueen läheisyydessä, lähimmillään alle kilometrin etäisyydellä nykyiseltä kaivosalueelta sijaitsee useita paikallisesti merkittäviä rakennetun ympäristön kohteita sekä paikalliseksi arvokkaaksi luokiteltu Jormasjokisuun maisemallinen alue. Kohteet on lueteltu YVA-ohjelmassa ja esitetty kartalla kuvassa 6-8 (s.98). Vesienkäsittelyn vaihtoehto B kulkee Jormasjokisuun maisemallisen alueen kautta. Maiseman arvot ja niiden säilyminen on syytä ottaa suunnitelmissa huomioon.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Hankealueella ja suunnitelluilla laajennusalueilla ei ole tunnettuja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Hankealuetta lähimmät muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamat kiinteät muinaisjäännökset sijaitsevat Nuasjärven ranta-alueella. Kohteet ovat **Pajuniemi**, mjr.k. 765010004, **Hiekkala**, 765010003, **Louhenpolku 3**, 1000022181, **Hiekkala N**, 765010078, **Purola**, 765010002, **Paskolahti**, 1000022197 ja **Veistenniemi**, 765010079.

Kohdekuvaukset ja sijaintitiedot löytyvät muinaisjäännösrekisteristä osoitteista:

<https://www.kyppe.fi/to.aspx?id=112.765010004>

<https://www.kyppe.fi/to.aspx?id=112.765010003>

<https://www.kyppe.fi/to.aspx?id=112.1000022181>

<https://www.kyppe.fi/to.aspx?id=112.765010078>

<https://www.kyppe.fi/to.aspx?id=112.765010002>

<https://www.kyppe.fi/to.aspx?id=112.1000022197>

<https://www.kyppe.fi/to.aspx?id=112.765010079>

Kainuun Museolla on ollut käytössään Museoviraston ja Oulun yliopiston yhteistyössä aikaansaama LIDARK-aineisto, millä tunnistetaan arkeologisia kohteita, tervahautoja ja miiluja, automaattisesti laserkeilausaineistoista. Tämän aineiston perusteella hankealueella ja putkilinjojen läheisyydessä havaittiin useita mahdollisia muinaisjäännöksiä, jotka ovat todennäköisesti tervahautoja, ja olisivat näin ollen muinaismuistolain rauhoittamia. Kohteita ei ole arkeologi tarkastanut maastossa. (kartta)

Kainuun Museo katsoo, että arkeologinen inventointi uusille hankealueille ja vaihtoehtoisten putkilinjojen alueille on tarpeen. Suoritetusta inventoinnista pitää Kainuun

Museolle toimittaa arkeologinen raportti tarkastettavaksi ja maastohavaintojen viemiseksi muinaisjäännösrekisteriin.

Kajaanissa 13.6.2024

Antti Mäkinen
museonjohtaja
044 710 0450

Jouni Väänänen
arkeologi
044 710 0507

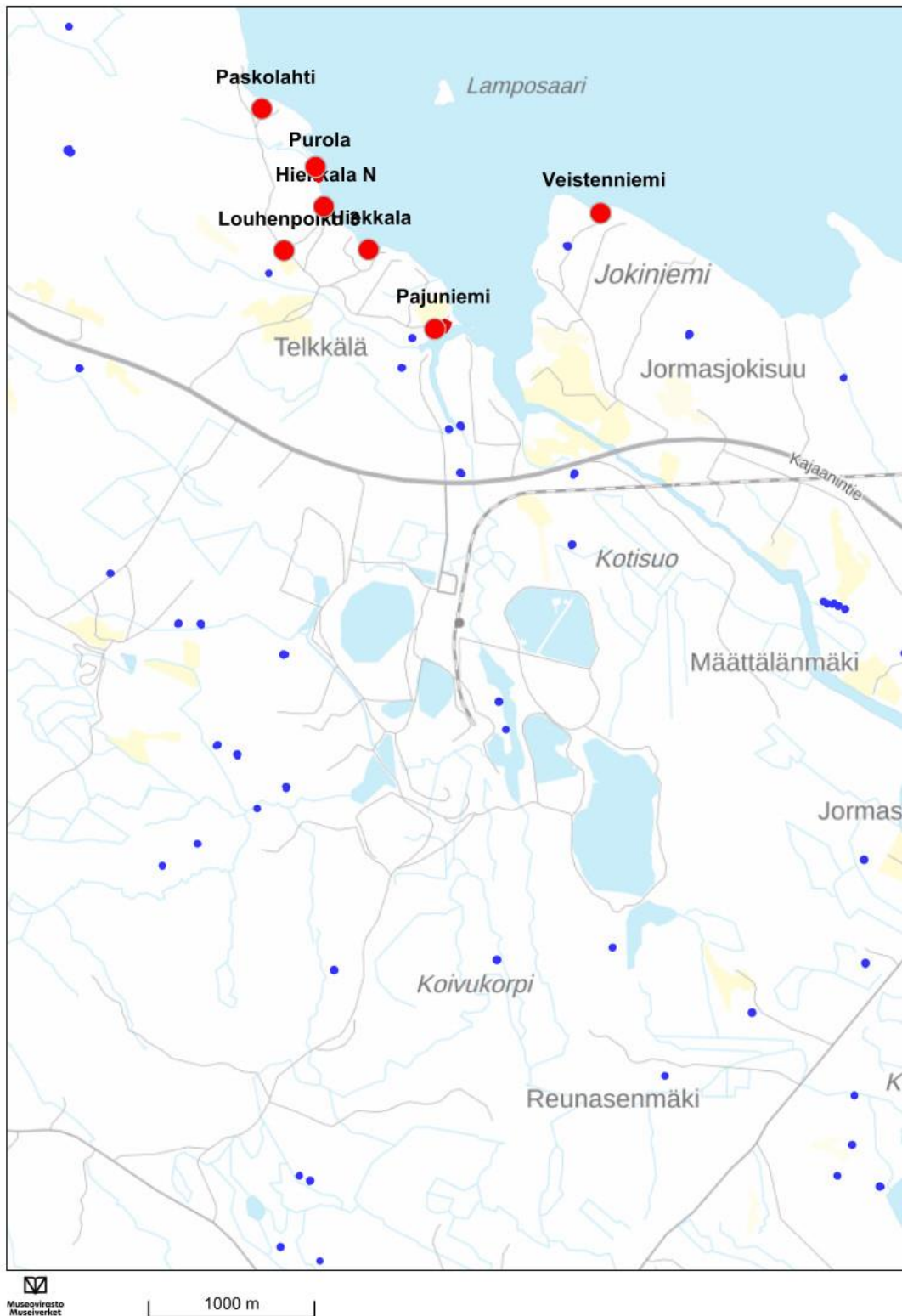

Sanna Alavaikko
rakennustutkija
044 710 0444

TIEDOKSI: Museovirasto

KARTTALIITE: Muinaisjäännökset; LIDARK-merkinnät

2024-06-04

Kartta. Kartassa on hankealue. Punaisella pallolla on merkitty ja nimetty kiinteät muinaisjäännökset. Sininen pallukka on LIDAR-aineiston tunnistama mahdollinen muinaisjäänne.